

NICOLAE IORGA ȘI VRANCEA

Dumitru Huțanu

Nicolae Iorga și Vrancea – un subiect de cercetare și meditație ce presupune timp și efort, cunoaștere și simțire, oferind nu numai bucuria muncii, a introspecției lumii documentelor și mărturiilor, ci și bucuria întâlnirii cu măreția unui om și a unui ținut mirific.

Subiectul a mai fost tratat ocazional și fragmentar din unghiuri diferite: istoric și memorialistic.

Rândurile de mai jos nu intenționează să sublinieze căile de întâlnire dintre marele istoric și aceste meleaguri. Prima cu siguranță a fost istoria. Nesațul elevului și studentului N. Iorga întru cunoașterea și asimilarea trecutului neamului său i-a prilejuit întâlnirea cu Vrâncioaia și feciorii săi, cu Ion Vodă de la Jiliște, cu Varlaam, cu Cantemireștii la Mera, cu Russo la Soveja, cu Ion Roată ori cu Focșanii de dinainte și de după Unirea de la 1859, cu Șonțu pe redutele Griviței, cu obștea vrânceană și valorile ei de civilizație materială și spirituală.

A urmat întâlnirea cu oamenii locului. A fost coleg de liceu la „Naționalul“ din Iași cu Petre Liciu și Gh.G. Longinescu și-au rămas prieteni pe viață. Dar nu numai atât. Destinul lor cultural i-a reunit pe meterezele înălțării neamului. Unul cu arta, celălalt cu istoria, s-au străduit să demonstreze lumii că poporul acesta de la Dunăre, Carpați și până la Tisa și Nistru s-a născut într-un spațiu unitar și a creat o cultură și civilizație unitare, că valorile sale aparțin umanității în genere și că nu sunt cu nimic mai prejos decât ale celorlalte popoare.

Unul cu istoria, celălalt – Gh.G. Longinescu, cu chimia, cu științele exacte. Ambii s-au impus Europei ca mari gânditori, deschizători de drumuri. Ambii au dovedit lumii că aici, la întâlnirea dintre lumi și civilizații, existau oameni care gândeau și făptuiau pentru

binele și progresul umanității.

De la prietenia cu Gh.G. Longinescu afecțiunea marelui istoric s-a extins asupra întregii familii: Ștefan G. Longinescu, Dimitrie G. Longinescu, Nicolae N. Longinescu.

Înainte de a se cunoaște personal, relația Nicolae Iorga – Duiliu Zamfirescu s-a stabilit prin scrisori. Duiliu Zamfirescu era în 1897, la Roma. Din țară, proaspătul membru corespondent al Academiei Române, Nicolae Iorga, îl ruga la 2 septembrie să-i înlesnească accesul la documentele Arhivei Vaticanului. Informându-l despre formalitățile ce trebuie îndeplinite, scriitorul îi răspundea: *„Dacă sunteți hotărât să veniți la Roma, îmi va face o deosebită plăcere de a vă cunoaște personal și de a mă pune la dispoziția dumneavoastră”* S-au cunoscut la Roma și ulterior, avatarurile vieții, preocupările culturale, activitatea scriitoricească și politică au conturat relația, ambii regăsindu-se în idealuri, în fapte, în credințe, pe înălțimile spiritului.

O statornică prietenie a existat între N. Iorga și omul de înaltă ținută culturală Marin Simionescu Râmniceanu. Începutul a fost prilejuit de omagiul adus de către N. Iorga lui Caragiale, la moartea sa, prilej cu care Marin Simionescu Râmniceanu îi scria acestuia: *„Onorate domnule Iorga,*

Jos – iscălitul, dintr-un îndemn de pietate, excentrică pentru scrisul din gând în țara celor mai flecare condee, își pleacă prin aceste rânduri capul, așa cum se pleacă când se scot „daniile”, la cele ce ați durat cu prilejul morții lui Caragiale...

Binevoiți a primi cea mai respectuoasă plecâciune dela necunoscutul ce-și zice Marin Simionescu Râmniceanu

15.06.1912”

O îndelungată corespondență, întinsă pe parcursul a peste patru decenii, dintre Nicolae Iorga și scriitorul putnean Ion Ciocârlan, probează nu numai prietenia, ci și comunitatea unor crezuri literare, înlesnirea drumului spre lumina tiparului a scrisului învățătorului din Păunești – Putna, reciproca prețuire, imaginea marelui istoric în conștiința focșănenilor. La 7 aprilie 1906, Ion Ciocârlan, aflat într-o

librărie din Focșani, îi expedia o scrisoare lui N. Iorga.

Printre altele îi scria: „*Aici la Focșani sunt mulți tineri ofițeri și civili care ar dori să ne vizitați și leagănul unirii și să țineți o șezătoare literară. A rămas vorba să vă telegrafieze. Cred că ne veți face cinstea și nouă, putnenilor*”

Și Iorga a răspuns. Un exemplu: conferința „*Onestitatea profesională*”, dedicată vieții și creației lui Petre Liciu, ținută la Teatrul „*Pastia*” Fondurile adunate din tipărirea și difuzarea ei erau destinate ridicării viitorului bust al actorului din fața teatrului. A răspuns prin dese reveniri la Focșani în deceniile care au urmat, prilejuri de noi prietenii cu profesorii: Al.Arboare, Ion Diaconu, N.Al. Rădulescu, Gh. Chiriac, cu pătimașii într-ale istoriei locale Ion Romanoae și I.M. Dimitrescu, cu Vasile Țiroiu și Petrică Dorin de la Odobești, cu Paraschiv Chiriță, toți animatori și susținători ai activității „*Ligii Culturale*”

A urmat apoi contractul direct cu locurile vrâncene. Călătoriile în Vrancea i-au oferit marelui gânditor reflecții și cuvinte despre planurile unice în frumusețe, despre oameni și ținut. Pentru N. Iorga, Vrancea era un ținut sacru, cu țărani vrednici, chipeși la făptură și port, cu sate pitorești, bine gospodărite. Conferința „*Vrancea și vrâncenii*” rămâne expresia cea mai fidelă a relației spirituale dintre Iorga și aceste meleaguri.

Cum și la ce dimensiune au recepționat focșănenii chipul marelui gânditor și patriot român o probă adevărată sărbătoare ce a devenit în septembrie 1931 Congresul „*Ligii Culturale*”, ținut la Focșani. Era congresul ce sărbătorea 40 de ani de activitate ai Ligii și 60 de ani ai conducătorului ei, Nicolae Iorga.

Era un congres simbolic, se legau atunci, cu trainice fire, simbolurile marelui nostru adevăr istoric – Unirea și unitatea națională: Focșani – Oraș al Unirii, Vrancea anilor 1916-1918 – ținut al jertfei și biruinței ca temelie a Marii Uniri. Liga și N. Iorga – simboluri ale permanenței unui adevăr în conștiința și istoria românilor.